

Riksdagen

Uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2017/18:33

Tisdagen den 15 maj

---

§ 1 Informellt möte mellan EU:s stats- och regeringschefer **Statsminister Stefan Löfven** **Information och samråd inför informellt möte mellan EU:s stats- och regeringschefer den 16 maj 2018**

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Jag förklarar sammanträdet öppnat.

Vi hälsar statsminister Löfven med medarbetare välkomna till EU-nämnden för information och samråd inför det informella mötet mellan EU:s stats- och regeringschefer.

Anf. 2 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Ordförande! På torsdag är det som sagt ett toppmöte mellan EU och västra Balkan. Mötet i sig är inte föremål för samråd i dag.

Före toppmötet, som äger rum i Bulgariens huvudstad Sofia, träffas EU:s stats- och regeringschefer i morgon kväll för att diskutera innovation och digitalisering inom ramen för den så kallade ledaragendan. Vid denna diskussion kommer inga slutsatser eller beslut att tas, men eftersom vi har fått besked om att Europeiska rådets ordförande Donald Tusk också vill ta upp skyddstullar och kärnteknikavtalet med Iran i ljuset av Trumpadministrationens senaste besked ville jag komma hit och samråda med nämnden.

Den första dagordningspunkten rör alltså innovation och digitalisering. När det gäller innovation intar Sverige en ledande ställning i Europa. Av EU:s totalt 25 techföretag som värderas till minst 1 miljard US-dollar kommer inte mindre än sex företag från Sverige. Det är ett styrkebesked.

Sverige rankas också bland världens främsta vad gäller företagsklimat av Forbes och som tvåa i världen inom innovation av Bloombergs. Det ska vi naturligtvis vara stolta över. Det gör också att vi verkligen har något att bidra med i de europeiska diskussionerna om hur vi ska främja innovation.

EU sackar dessvärre efter globalt sett. Det beror inte på att invånarna i USA och Kina är mycket mer talangfulla än vad vi är. Men det är uppenbart att Europa inte har kunnat förmå att omvandla den ledande ställning som vi har inom vetenskap till ett ledarskap vad gäller innovation och företagande.

Jag vill gärna peka på några faktorer som har varit viktiga för Sverige och som jag tror också kommer att vara viktiga för EU. Vi har exempelvis en utmärkt vetenskaplig bas. Vi har högutbildad arbetskraft. Vi har flera internationellt konkurrenskraftiga FoU-intensiva företag. Sverige är också

ett av få länder som investerar mer än 3 procent av bnp i forskning och utveckling. Och till skillnad från många andra EU-länder står den privata sektorn för merparten av dessa investeringar.

Vi har god erfarenhet av testbäddar och ser stora fördelar med att öka samarbetet inom EU så att unionen kan bli en ledande region för testbäddar och demonstrationsmiljöer. Vi har också en lång tradition av samarbete. Jag vill inte minst nämna det innovationsråd som regeringen har inrättat och de samverkansprogram som har kommit till inom ramen för det, bland annat vad gäller framtida transporter och life science.

I både Sverige och EU är det viktigt att inte glömma bort den sociala dimensionen i detta. Utan investeringar i utbildning, livslångt lärande och trygghet på arbetsmarknaden riskerar vi att få en situation där människor blir rädda för förändring och för den nya tekniken som växer fram. Vi ska inte vara rädda för de nya jobben utan för att hålla fast vid de gamla. Då behövs trygghet i förändringen och verktyg för att klara av de nya jobben.

Inför morgondagens diskussion har ordförande Donald Tusk ställt en fråga om vad EU kan göra för att främja genombrott inom så kallad omstörtande innovation, disruptive innovation. Detta är en teknisk forskningsterm. Den syftar på oväntade tekniska lösningar som är enklare och billigare än de redan etablerade.

Inom Europa finns en tendens att ge stöd och satsningar som riktar sig till enskilda deltagare, exempelvis små- och medelstora företag. Regeringen anser i stället att större effekt kan nås i det europeiska innovationssystemet om stödet i stället inriktas på gränsöverskridande samverkan. Samverkan med länder också utanför EU behövs för att svenska och europeiska aktörer ska få tillgång till bästa möjliga teknik och bästa möjliga kunskap så att vi kan fortsätta vara konkurrenskraftiga. Det är också bra att det finns en ambition att förenkla forsknings- och innovationslandskapet så att det blir lättare att hitta och lättare att få rätt stöd.

Kommissionen har föreslagit att EU borde inrätta ett europeiskt innovationsråd. Om det görs på rätt sätt kan det bli ett viktigt bidrag till att stärka EU:s arbete med innovation. Banbrytande innovationer skapas nämligen inte i stuprör. Ett framtida innovationsråd bör därför i så fall ha en bred ansats och ta hänsyn till alla deltagare i innovationssystemet.

Men EU kommer att behöva göra mer än så. För att bli världsledande behöver unionen prioritera arbetet med innovation högre än i dag. Det kommer jag också att framföra på mötet.

Herr ordförande! Den andra frågan på dagordningen för ledaragendan är digitalisering.

Digitalisering har diskuterats flera gånger tidigare. Det är som bekant en central del i arbetet för att öka tillväxt och konkurrenskraft i EU. Nu pågår en omfattande modernisering av EU:s regelverk och en anpassning av den inre marknaden till den digitala ekonomins förutsättningar.

Eftersom Sverige på många sätt är en föregångare i användandet av den nya digitala ekonomin – bland annat är vi kanske de inom EU som flitigast använder internet – är det både självklart och viktigt för oss att regelverket fungerar i den snabba utvecklingen.

Den fråga som rådets ordförande har ställt på detta område rör så kallade big data, det vill säga hanteringen av stora mängder data, och hur EU kan bli en huvudaktör på området. Frågan är naturligtvis högst

relevant. Inom EU och inte minst i Sverige finns många högt digitaliserade företag och samhällsfunktioner. Dessa både skapar och använder stora mängder data.

Behoven av en effektiv digital infrastruktur för lagring, bearbetning, analyser och tillhandahållande av data ökar hela tiden. Vi måste därför samarbeta inom EU för att säkerställa att alla europeiska användare, både privata och offentliga, får bästa möjliga tillgång till data och möjligheten att bearbeta data, naturligtvis med ett vidmakthållet integritetsskydd.

Herr ordförande! Som jag nämnde inledningsvis kommer sannolikt också ett par högaktuella frågor att diskuteras under mötet.

Den första rör EU:s handelsrelation med USA. Som nämnden mycket väl känner till är bakgrunden att USA har infört skyddstullar på stål och aluminium med hänvisning till att sådana åtgärder krävs för att skydda USA:s nationella säkerhet. EU:s export är tillfälligt undantagen från åtgärderna maj månad ut.

EU har begärt att europeisk stål- och aluminiumexport ska bli permanent undantagen från dessa åtgärder. Regeringen har stött den linjen inklusive att EU, om så skulle krävas, ska kunna vidta lämpliga och proportionella motåtgärder mot USA i enlighet med Världshandelsorganisationens, WTO:s, regler.

Regeringen kommer att fortsätta arbeta för dels en långsiktig lösning, dels att hålla dialogen öppen med USA om hur den transatlantiska handelsrelationen kan utvecklas.

Den andra frågan rör president Trumps beslut att lämna den kärntekniska överenskommelsen med Iran. Beslutet är djupt olyckligt. Det är oroande. Det ökar inte bara spänningarna i regionen, utan riskerar också att få negativa återverkningar på det globala icke-spridningsarbetet.

President Trumps besked om att införa nya sanktioner är också mycket bekymmersamt för ekonomin. Vi måste nu fortsätta att analysera konsekvenserna mer i detalj. Beslutet riskerar dock med största sannolikhet att drabba svenska företag negativt. EU behöver därför arbeta för att nya sanktioner inte ska drabba svenska och europeiska företag och fortsätta främja ökad handel och utbyte med Iran. Vid mötet kommer jag också att verka för en fortsatt tydlig EU-enighet och att understryka regeringens fulla stöd för att överenskommelsen bevaras.

Vi behöver utarbeta en gemensam handlingsplan för hur effekterna på svenskt och europeiskt näringsliv kan begränsas. Vi behöver också verka för att förmå Iran att stanna kvar i överenskommelsen.

Herr ordförande! Detta var de frågor som kommer att avhandlas vid den informella diskussionen i morgon kväll.

Anf. 3 MARIE GRANLUND (S):

Herr ordförande! Jag vill tacka statsministern för redogörelsen inför mötet.

EU saknar inte på något sätt utmaningar. Då kan det vara väldigt positivt att man också orkar diskutera framtiden inom EU, såsom innovation och digitalisering som statsministern nämnde. Tyvärr riskerar frågor som dessa att komma i skymundan för alla de akuta frågor som alltid måste behandlas.

Om EU ska växa sig starkt måste man emellertid satsa på framtiden, vilket innovation och digitalisering just är. Som statsministern säger har

EU tappat styrfart lite grann, och det är allvarligt. Jag är alldeles övertygad om att man inte kan vara rädd för eller hindra digitalisering eller omvandling. Det måste hela tiden drivas på.

Samtidigt är det viktigt att föra en diskussion om hur människor som förlorar jobben ska ta vägen. Hela tiden måste man lyfta olika frågor, till exempel om a-kassa enligt svenskt sätt att se det eller om man ska ha andra lösningar. Man måste ständigt diskutera dessa frågor. Inte minst viktigt är det livslånga lärandet och möjligheten till omskolning, som statsministern nämnde.

Det här är nationella beslut, men det är viktigt att man för diskussionen även på EU-nivån. Den sociala pelaren är ett sätt att lyfta upp frågorna. Jag tror att detta är otroligt viktigt för att folk ska kunna bejaka förändringen på arbetsmarknaden och i ekonomin.

Flera frågor ska ju diskuteras. Det handlar om skyddstullar och kärnteknikavtalet. Båda är otroligt viktiga. Det finns kanske inte mycket mer att säga än det som statsministern har sagt. Vi kan bara hoppas att EU blir enigt och att man med kraft både kan gå emot skyddstullar och kan protestera mot att USA lämnar kärnteknikavtalet. Man behöver därefter försöka göra det bästa möjliga av situationen.

Anf. 4 KARIN ENSTRÖM (M):

Ordförande! Tack, statsministern, för redogörelsen!

Innan vi går in på frågorna för samrådet vill jag betona vikten vid att toppmötet om västra Balkan hålls och alla de aspekter som lyfts upp där, både den positiva synen på utvidgningen och de krav vi måste ställa. Man kan säga att det sker både framsteg och bakslag.

Låt mig gå över till huvudfrågorna. Båda dessa områden, innovation och digitalisering eller den digitala arenan, är oerhört viktiga för Sverige. Precis som statsministern säger har vi många framgångsrika och konkurrenskraftiga företag som är i framkant inom både innovation och digitalisering. Jag vill gärna höra lite mer. Kan statsministern utveckla hur han avser att trycka på för att detta ska få genomslag inom den inre marknaden?

Vi ser tydligt att den inre marknaden behöver kompletteras eller genomföras fullt ut, inte minst på digitaliseringens område. Det behövs också för att underlätta för svenska företag att kunna sälja. Jag efterlyser alltså en förtydligande idé.

De två andra stora och viktiga frågorna handlar om att USA med sin president uppenbarligen väljer en annan väg än föregångarna.

Vad gäller handelsrelationen borde den kanske vara en lite mer framkomlig väg. Vilka alternativ ser statsministern att man kommer att kunna diskutera? Statsministern nämnde dialog och att försöka få igenom ett undantag. I arbetet finns säkert olika vägval. Det kan vara alltifrån att vara väldigt hård till att försöka vara mer konstruktiv eller till och med använda smicker för att få som man vill. Kan statsministern utveckla vilket det svenska huvudalternativet blir i detta? Naturligtvis är det viktigt att försöka få enighet.

Vad är statsministerns och regeringens bedömning vad gäller Iran-avtalet? Om USA inför sanktioner kommer väldigt svåra valsituationer för både svenska och europeiska företag att uppstå.

Vi vet hur effektivt amerikanska sanktioner, via just banksystem och dollarn, kan slå mot alla företag som verkar i både Sverige och Europa. Kan statsministern kommentera möjligheten att ens bli framgångsrik i detta? Risken är som sagt att de företagen blir stående likt åsnan mellan två höttappar som det är svårt att välja mellan. Vad kan EU egentligen sätta emot?

Jag stöder självklart att alla ansträngningar ska göras i så stor utsträckning som möjligt, för att kärnteknikavtalet ska kunna bevaras.

Anf. 5 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Ordförande! Jag börjar med att svara Marie Granlund.

Ett av de viktiga perspektiven vi har är precis att vi ska bejaka förändring, men vi måste tänka på människors situationer. Sist och slutligen är det människor som avgör hur det ska gå. Därför är det otroligt viktigt.

När det gäller skyddstullarna och kärnteknikavtalet kan vi inte se annat än att det just nu finns en enighet. Det är viktigt att vi behåller den och strävar efter den. Det kommer säkert att läggas fram en och annan lockelse för att spräcka den enigheten. Men vi har ännu inte fått någon indikation på att enigheten inte håller. Vi kommer att arbeta för den.

I fråga om Karin Enströms frågor och just innovation gäller det inte minst att det hålls samman. Det är en viktig ingångspunkt för oss. Ibland blir det lite för mycket av enbart forskning. Det är en viktig del i innovationskedjan, men det är inte den enda delen. Innovation är en ny, fungerande lösning på marknaden, om det så gäller en produkt, en tjänst, en affärsmodell eller vad det månde vara. Man måste se hela kedjan. Det är det vi vill betona. Det har också med exempelvis kapitalförsörjning att göra. Och det kan handla om kompetensfrågor. Det är den helheten vi vill se. Det är alltså fler områden som måste täckas in här, exempelvis regelverk.

När det gäller handel och alternativ stöder vi naturligtvis EU:s krav på att undantas permanent. Men det är en högst relevant fråga Karin Enström ställer. Vi vill hålla i gång dialogen. Det är enkelt att ställa sig i var sin skyttegrav och säga att vi nu tycker så här. Men hur får man igång dialogen?

Ett perspektiv som vi har försökt framhålla är att EU och USA kanske ser lite olika på hur handelsnettot faktiskt ser ut. Med de nya affärsmodeller som används nu är det inte som förr. Då kunde man säga: Nu tillverkas 100 procent på ett ställe, och produkten säljs till ett annat ställe. Sedan ser man hur mycket som har sålts. Det fungerar inte på det sättet i dag. När vi exempelvis exporterar Gripen består en försvarlig del av Gripen faktiskt av amerikanskt innehåll. Om man räknar om det till netto ser vi en helt annan balans. Det är inte alls särskilt stor skillnad. Det tycker vi är väl så viktigt att föra in i diskussionen. Två parter som förhandlar måste åtminstone ha samma syn på verkligheten, att det är så det ser ut. Det är bara ett, litet, exempel.

Vi har velat trycka på för att man inte bara ska stänga dörren utan försöka ha en dialog. Men vi står naturligtvis upp för EU:s enighet och att vi vill ha undantaget. Nu verkar det som att kommissionen också har öppnat för att i alla fall försöka föra ett samtal om samtal, så att dörren inte stängs. Och det tycker vi är bra.

När det gäller bedömning av sanktioner är det oerhört viktigt och svårt att göra. Men jag måste ändå säga, utifrån min utgångspunkt, att om USA håller i och säger att inte bara amerikanska företag utan alla som gör affärer med Iran ska drabbas av sanktioner har jag väldigt svårt att se att det inte skulle drabba svenska företag negativt på något sätt. Om USA nu drar sig ur men alla andra stannar i avtalet finns det de som vill se hur stora Kina, Ryssland, EU och andra aktörer är i förhållande till den amerikanska delen – och det kan väl vara en bra ansats.

Går det att göra någonting för att kompensera företag som skulle drabbas av detta? Det är väl bra att titta på det. Men med tanke på till exempel hur många banker som är involverade och som har direkt kontakt med amerikanska banker är risken stor för att det leder till negativ påverkan. Det måste man ha klart för sig. Inte minst därför är det viktigt att vi försöker se på lösningar även här. Det kan inte vara meningen att försämra relationerna över Atlanten på det här området också, utan vi måste försöka hitta någon annan ordning.

Utifrån det besked vi har fått hittills kommer det, som jag sa i min inledning, med stor sannolikhet att drabba svenska företag negativt. Därför måste vi även här se om det går att hitta någon annan väg med hjälp av dialog med USA. Men just nu ser det ut som att det kommer att få negativa konsekvenser.

Anf. 6 MARTIN KINNUNEN (SD):

Ordförande! När det gäller digital innovation ser Sverigedemokraterna positivt på satsningarna för att stärka företagens kompetensbehov. Samtidigt hyser vi en ständig oro för att EU växer på alla möjliga områden. Det är fler länder som ska in, man ska lägga sig i fler områden och man ska satsa på fler saker.

Regeringen är gärna budgetrestriktiv. Det välkomnar vi. Samtidigt välkomnar regeringen nya satsningar. Även när det gäller satsningar på digital innovation vill jag alltså understryka vikten av att de projekten inte ska vara kostnadsdrivande för nettobetalande medlemsländer. Detsamma gäller relationerna med Balkan där man ska ha stärkta förbindelser och i förlängningen säkert associationsavtal och medlemskap. Det är sådant som även kommer att kosta pengar.

Om regeringen ska vara trovärdig när det gäller den budgetrestriktiva linjen bör man också vara tydlig med att EU inte bör göra mer, utan EU måste göra mindre.

I fråga om tullarna är vi lika oroliga som alla andra. Skyddstullarna kommer inte att gagna USA. De kommer inte att gagna Sverige. Motåtgärderna kommer för den delen inte heller att gagna Europa eller USA. Jag undrar om man inte talar för mycket om motåtgärderna egentligen. Jag vet att EU-företrädare citerades när de sa: We can also do stupid. Varför ska man också göra dumma saker, om motparten gör dumma saker? Leder det verkligen framåt?

Grundproblematiken är ändå Kina och den orättfärdiga konkurrens som de sysslar med när de dumpar priser och stjälar teknik. Finns det inte en framkomlig väg för andra länder genom att jobba tillsammans med USA mot just de företeelserna på handelsområdet? Det är inte Europa som är problemet här. Europa stryker eventuellt bara med om vi inte får de här undantagen.

Anf. 7 ORDFÖRANDEN:

Då går ordet till mig själv, Jonas Eriksson, och Miljöpartiet.

Det är viktiga frågor som statsministern ska vara med och diskutera. Innovation är viktigt på många olika sätt. Det är viktigt för konkurrenskraften men också för att möta de många samhällsutmaningar vi står inför. Från mitt partis sida är det angeläget att man också använder innovationerna för möta utmaningarna. Vi har förnybar energi, vi behöver lösa klimathoten och vi har tillgången till rent vatten. Det finns mycket som innovationer behöver användas till.

Digitalisering är förstås också bra, för konkurrenskraften och för vanliga människor. Vi kan göra så mycket mer i dag med hjälp av teknik som har utvecklats inom det digitala området. Men samtidigt möter samhället och människor också större hot. Jag vill skicka med statsministern att om det ges tillfälle lyfta fram att när vi använder digitaliseringen för att vidga möjligheterna till handel behöver det gå hand i hand med hur man stärker konsumentskyddet eller kräver att konsumentskyddet utvecklas.

Integritetsfrågan har vi diskuterat ganska nyligen, hur företag använder sig av big data eller i alla fall mycket information som människor frivilligt men kanske ändå omedvetet delar med sig av.

Vi har också sårbarhetsanalysen. Ju mer digitaliserat vårt samhälle blir, desto sårbarare blir det kanske också. De här spåren går alltså hand i hand. Vi utvecklar digitaliseringen till allt positivt. Men vi behöver också ha ett spår bredvid som ser till att skapa redundans och minska sårbarheten för medborgare och företagare och för att värna vår konkurrenskraft.

Anf. 8 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

När det gäller digital innovation och att det i sig är positivt men att EU då växer är det inte så per automatik. Det är bland annat en fråga om prioritering. Regeringen tycker att det här är ett typiskt område där EU med fördel kan få volym och konkurrenskraft. Men vi menar också att man kan ha mindre av annat i så fall. Jordbrukspolitiken är ett exempel på en sådan utgiftspost. Det har vi också redan gett uttryck för till kommissionen, även innan man lade fram sitt förslag.

Vi ser det på det sättet. Det här är modernt. Det är bra. Och det andas framtid. Vi kan verkligen få ett europeiskt mervärde av en sådan typ av satsning.

Det handlar också om resultatet, det som kommer ut av detta. Vi är övertygade om att det tillför Sverige mycket att vara med i ett sådant samarbete, att stärka konkurrenskraften och stärka svenska företag. Det kommer också intäkter av det.

När det gäller tullarna har vi fört det resonemanget med USA. EU har gjort det. Jag hade också möjlighet att göra det i Vita huset i början av mars.

Precis som Martin Kinnunen säger är det inte EU som är problemet. Jag tror att vi står för 10 procent av stålproduktionen medan Kina står för 50 procent. Egentligen borde vi alltså arbeta tillsammans. Det har framförts till USA. Men det har ännu inte nått någon framgång – om jag uttrycker det på det sättet.

USA har valt den här vägen. Då kan vi inte rimligen bara bli utsatta för åtgärder, utan då måste vi också fundera på proportionella motåtgärder – naturligtvis i enlighet med WTO-reglerna.

Jonas Eriksson har helt rätt. Innovationer ska användas för att lösa samhällsutmaningar. Det är en riktig ingång. Jag tycker exempelvis att Agenda 2030 kan användas i det sammanhanget, så att man ser en helhet. Vad är det som vi faktiskt behöver göra för att skapa en bättre framtid? Då får man rätt helhet och rätt ingång. Och där ingår inte minst de sakerna som du nämnde.

Samma sak gäller konsumentskydd. Det pågår en översyn där. Det är förhandlingar om telekomtjänster och lite av varje. Sverige är drivande för en modernisering där, så att vi kan se konsumentskyddets perspektiv men också de integritetsfrågor som måste finnas med hela tiden. Vi ska ha säkerhet. Det finns med som ett tema, att göra både och. Det är en svår balansgång. Men det måste finnas ett tydligt integritets- och säkerhetsskyddsperspektiv.

Anf. 9 ESKIL ERLANDSSON (C):

Ordförande! Tack, statsministern, för redovisningen inför kommande möte!

Det är ytterst olyckligt att kärnteknikavtalet inte längre finns på samma sätt, vilket många har sagt har. Den fråga som inställer sig hos mig är huruvida det finns något samband mellan skyddstulldiskussionen och kärnteknikavtalet med Iran. Det kan ju, om jag uttrycker mig enkelt, ligga i farans riktning att man vill utnyttja avtalet för att driva igenom sina synpunkter på den handelsfrihet som vi har haft med amerikanska kontinenten så här långt.

Min undran är om statsministern har liknande funderingar eller har hört några funderingar i den riktningen.

När det gäller själva skyddstulldiskussionen undrar jag om det finns någon fara för att den enighet som jag uppfattar har funnits inom Europeiska unionen inte längre finns, apropå splittringar i en del andra frågor där det kan finnas de som inte vill att saker och ting ska lösas, gå i hamn och så vidare.

Slutligen, för min del, till det här mötets egentliga huvudfråga, nämligen digitalisering och liknande. Kommissionen har presenterat ett förslag om ett – låt oss kalla det – superdatorprojekt. Avsikten med det är förstås att öka tillväxten i Europa, vilket är alldeles utmärkt och bra och till och med nödvändigt.

Den fråga som inställer sig är vad statsministern ser för mervärden i ett sådant projekt, men kanske ännu mer vad statsministern ser för risker med ett sådant projekt, apropå industrispionage, integritet för människor och verksamheter och över huvud taget Orwelldiskussionen om storebror ser dig.

Anf. 10 JENS HOLM (V):

Jag vill först, vad gäller big data, understryka det som statsministern var inne på, nämligen värnandet av den personliga integriteten. Där kan man lätt få känslan att allting kommer att lösas sig med den europeiska personuppgiftsförordningen, GDPR. Det är ett steg i rätt riktning, men jag tror att det finns mycket mer att slå vakt om, inte minst det som Jonas

Eriksson var inne på tidigare: att människor kanske frivilligt men omedvetet lämnar ifrån sig känsliga uppgifter. Just i det ögonblick som man lämnar ifrån sig dem tycker man inte att det är så konstigt, men bolagen kan sätta samman dessa data till ett mycket större mönster. Här tror jag att det finns mycket mer som behöver göras.

Vad gäller USA och skyddstullar svarade statsministern på Karin Enströms fråga lite grann, men jag skulle vilja spinna vidare på den. När det gäller den WTO-process som EU har sagt att man ska väcka mot USA: Är denna process inledd, och vad är statusen?

Att bara begära permanenta undantag för EU:s räkning löser egentligen inte frågan i sig. Det är bara undantag när det gäller ett grundläggande problem, och det är ett undantag endast för EU i så fall. Jag tror att det finns ett stort värde i att lyfta upp frågan till WTO. Det är egentligen där det ska lösas när det uppstår handelskonflikter.

Avslutningsvis, när det gäller frågan om forskning och innovation, kan man fundera lite nu när vi har fått EU:s långtidsbudget och vi ser var EU expanderar sina utgifter, nämligen inom försvar, gränskontroller, migration etcetera. Det är inte på innovationsområdet, skulle jag säga, och detta skulle man kunna lyfta upp i en diskussion.

Jag tycker att det är utmärkt att statsministern ska lyfta fram den sociala dimensionen, men var finns den dimension som Jonas Eriksson var inne på tidigare, nämligen hela omställningen till ett ekologiskt och socialt hållbart Europa? Om det är något som är disruptivt, alltså i grunden omdanande, är det att bygga ett samhälle utan utsläpp och utan större påverkan på miljön – 100 procent förnybar energi, elektrifiering av transportsektorn, stålproduktion utan utsläpp, en cirkulär ekonomi och så vidare. Hela denna dimension är totalt frånvarande i papperet.

Det vore intressant ifall statsministern kunde säga här och nu att han kommer att lyfta upp den ekologiska dimensionen som nära förknippad med innovationsdiskussionen.

Anf. 11 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

På Eskil Erlandssons fråga om kärnteknikavtalet och skyddstulldiskussionen har något samband har vi inte sett något direkt samband, alltså att det har att göra med det andra att man gör detta. Det samband som är uppenbart är dessvärre den bristande tilltron till multinationella och globala lösningar. Där ser vi ett tydligt samband och att administrationen har uttryckt att man ser ett mindre värde i det. Detta är olyckligt, men uppenbarligen är det så.

Vi ser ännu ingen fara för enigheten. Det kan man aldrig veta, men vi ser inga sådana tecken. Som jag sa kommer det säkert fler sådana inviter, men vi har ännu inte sett några sådana tecken. Det återstår att se, men för oss är det viktigt att behålla enigheten och stå upp för den.

När det gäller det digitala och big data är det klart att mervärdet, liksom i många andra liknande frågor, ligger i den volym som Europeiska unionens gemenskap skapar. Detta ger helt andra förutsättningar i konkurrens med Kina, USA, Indien och andra stora spelare. Man kan koordinera, samordna och dra fördel av varandra så att inte alla länder behöver satsa på samma testbäddar eller laborationsmiljöer utan kan dra nytta av gemensamma sådana. Detta skapar en helt annan möjlighet. Det

ser jag som ett absolut mervärde, liksom att vi får del av varandras kunskaper.

Risker finns naturligtvis alltid i detta, och det gäller att förebygga med integritetsskydd vad gäller exempelvis data och likaså skydd för affärshemligheter. Så är det redan nu i den globala ekonomin. Så som produktionsmodellerna ser ut nu förekommer redan stora risker för industri-spionage och annat. Det är helt korrekt att ett sådant perspektiv måste finnas med. Man får inte vara naiv och tro att det bara är att lämna ut. Ett säkerhetsperspektiv är viktigt.

När det gäller Jens Holms frågor måste, återigen, integritetsperspektivet finnas med. Som Jens Holm lyfte upp finns detta med som en del i det arbete som EU gör.

När det gäller EU och WTO-processer – nu kan jag inte detta utantill – finns det en sak som man definitivt måste göra: att själv varsko WTO och lyfta upp om man tänker vidta åtgärder. Denna tidsplan måste EU hålla koll på.

Sedan är det stora problemet också här, när det gäller en diskussion om denna fråga i WTO, att USA är inte så intresserat av WTO. De facto är det tyvärr så. USA har blockerat tillsättningen av flera personer och befattningshavare som ska avgöra tvister. I slutet av detta år fungerar inte tvistlösningsmekanismen heller, om man inte tillsätter dessa personer. Det gör inte USA, för man tycker inte att WTO är viktigt eller bra. Detta är olyckligt, och någon framgång i diskussionerna om detta just nu i WTO anser jag tyvärr inte är möjlig. Detta hör hemma i WTO, men denna hållning har USA:s administration just nu.

När det gäller FoU och expansion är förslaget att det som nu kommer att heta Horizon Europe faktiskt får en rejäl ökning jämfört med Horizon 2020. Där vill man nog göra mer, men återigen, som vi pratade om tidigare med Martin Kinnunen, gäller det att se vad man ska dra ned på för att inte få en så stor expansion av EU:s budget som kommissionen verkar vara inne på. Detta är en typ av prioritering.

Jag håller med om frågorna om utsläpp. Som jag sa tidigare i svaret till Jonas Eriksson tycker jag att Agenda 2030, liksom Parisavtalet, är bra utgångspunkter för EU:s innovationspolitik och vad vi ska bidra med i den riktningen för att se till att vi får en renare och säkrare värld. Jag tycker att dessa två agendor ska ligga som en grund här, och detta för vi gärna fram i EU-samarbetet.

Anf. 12 TINA ACKETOFT (L):

Tack, statsministern, för redogörelsen!

Vi var många som oroade oss när vi tittade på den stenkastning och massaker som utlöstes i Jerusalem i går och i förrgår. Vi ser detta som ytterligare ett steg i Trumps utrikespolitik. Vi har tullarna, som är ännu ett steg i nationalismen, och kärnteknikavtalet som bryts.

Ingångna avtal gäller inte längre, man bygger nationella gränser och man bedriver en utrikespolitik som är mycket tveksam. Här behöver vi ett EU som står fast, tydligt och stabilt och som är diskuterande och lyssnande, precis som statsministern sa, men som inte heller tummar på våra värderingar. I ett sådant starkt EU är Sverige en erkänt stark partner. Vi står för ingångna avtal, för frihandel och för en utrikespolitik som oftast

är balanserad. Den är det inte alltid – det har vi våra duster om – men oftast.

Därför gör det Liberalerna ont när Sverige är ett av de få länder som har som högsta målsättning att EU:s budget inte får lov att utökas. Det är inte så att Liberalerna tycker att det är ett självändamål att Sveriges avgift ska bli högre, men vi tycker att det är ett självändamål att investerade medel ska investeras där de gör bäst nytta.

När vi nu har digitalisering och innovation på agendan är detta ypperligt tillfälle att, precis som statsministern säger, se att EU har halkat efter. Vi hade kunnat vara mycket mer. Faktum är att investeringar inom dessa områden betalar sig, och då tycker inte vi att man kan gå in med att ha som högsta position och vision att man under inga förutsättningar ska betala mer till EU, om det visar sig att EU faktiskt kan bli en starkare röst när det gäller både utrikespolitik och ett yttre gränsförsvär. Dessa frågor är vi gemensamt övertygade om att vi löser bättre i EU.

Jag skulle därför vilja höra statsministerns åsikter om hur han tänker föra diskussionen när det gäller att EU bör bli starkare och investera mer i innovation och digitalisering och vad Sveriges bidrag i den diskussionen kommer att bli.

Anf. 13 CAROLINE SZYBER (KD):

Herr ordförande! Tack, statsministern för föredragningen!

Som flera har varit inne på tycker jag att det är bra att EU blickar framåt, vågar satsa på framtiden och ser värdet av innovationer och digitalisering. Det är framtiden, och det är viktigt att EU tar detta steg tillsammans.

Däremot tycker jag att det var viktiga medskick när det gäller integritet och konsumentskydd. Ibland skyndar man lite för fort, och jag tror att det är bra att dessa diskussioner är med redan från början.

Ordet enighet har använts av många. För att få lite perspektiv på denna diskussion, som kanske ändå kommer när det gäller kärnvapenavtalet, skulle jag vilja fråga statsministern hur man ser på avtalets framtid utan USA, när de nu så tydligt har tagit avstånd, och om man ser något på den kritik som har framförts av Trump när det gäller att avtalet enbart innefattar kärnteknik.

Vi hoppas att alla EU-länder enas. Det är de indikationer vi har fått, men man vet aldrig hur diskussionerna går i respektive EU-land. Jag skulle vilja få ett lite bredare perspektiv.

Anf. 14 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Jag tycker att Tina Acketoft väl beskriver den utrikespolitiska utveckling som vi ser nu från USA-administrationen och att vi behöver ha EU-enighet. Jag delar helt den uppfattningen.

När det gäller budgeten menar regeringen att det är fullt möjligt att göra mer på en del områden men att man kan göra mindre på andra. Vi har framför oss en rejäl investering som ska göras i det svenska samhället, inte minst för de människor som får stanna här, utifrån att det var rätt många individer som kom hit och sökte asyl. De som ska stanna måste få bästa möjliga väg in.

Vi har enormt mycket investeringar framför oss – vi pratar om hundratals skolor som ska byggas. Det är massor som ska göras, och detta

klarar vi om vi ser till att vi har en restriktivare migrationspolitik i fortsättningen men också investerar. Då kan vi inte bara säga att det är fritt fram för EU att höja sin budget så och så mycket. Det var inte vad Tina Acketoft sa heller, men detta är vår utgångspunkt. Vi har mycket att göra, och det går faktiskt att prioritera.

Jag har också uttryckt i Sveriges riksdag, vid den förra rapporteringen om jag kommer ihåg rätt, att sist och slutligen gäller det för oss att se på nettoresultatet av förhandlingarna. Det är det absolut viktigaste. Vi kanske inte ser några av de faktorer eller parametrar som kommer att spela in. Låt oss se på slutresultatet, men vi måste vara tydliga med att vi har ett rejält åtagande.

Sverige har tagit ett mycket stort ansvar i migrationspolitiken, och nu måste vi leva upp till att se till att de människor som får stanna här får en bra resa in i vårt land så att vi ger både dem och landet de bästa förutsättningarna. Det är vår utgångspunkt.

Jag håller med om Caroline Szybers perspektiv när det gäller integritet, och det finns med. Vi har det med både som land och inom EU.

När det gäller avtalet utan USA har Zarif träffat Mogherini. Jag vet inte om de har hunnit ha samtal med Frankrikes, Storbritanniens och Tysklands utrikesministrar, men det låter som att det ändå finns en möjlighet att Iran vill stanna kvar i avtalet. Alla andra har gett uttryck för det. Det är bra, men sist och slutligen vill Iran naturligtvis ändå ha ett utbyte. Om de blir för hårt drabbade av detta vet man inte. Själva utbytet var ju att de skulle upphöra med sin utveckling av kärnteknik, för att vi skulle känna oss säkra, och så skulle de få komma in på arenan, handla, få del av investeringar och så vidare. Det återstår väl att se, men jag tycker att det är väldigt positivt så här långt att så många har varit tydliga och verkar stå upp för detta.

USA har tagit upp andra parametrar, som i och för sig inte ingår i detta avtal men som man ser problem med, till exempel robotutveckling. Det är en legitim frågeställning, men att bryta ett avtal där denna fråga inte ingår är det som är problemet.

Man kan ändå föra en diskussion med Iran, men jag tror ju inte att de helt plötsligt kommer att förhandla om detta avtal på alla de parametrar där USA skulle vilja det; jag har väldigt svårt att se det.

Låt oss hoppas att avtalet kan hållas av alla andra. Den avgörande frågan är kanske hur hårt USA:s sanktionsåtgärder slår. Kommer detta i sig att vara så kraftigt att det ruckar hela strukturen? Det återstår att se.

Anf. 15 KARIN ENSTRÖM (M):

Ordförande! Jag skulle vilja återkomma till det som statsministern avslutade med.

Vi är överens om att det kan ge stora negativa effekter för både svenska och europeiska företag om USA väljer att införa sanktioner som innebär att det blir mycket svårt att göra affärer med Iran. Jag har försökt att peka på det dilemma som såväl EU som svenska och europeiska företag kan hamna i, nämligen att behöva välja mellan det ena eller det andra.

Det gäller inte huruvida detta kommer att ge stora effekter eller inte, för det tror jag visst att det kommer att ge – där har vi nog samma syn. Men hur förs denna fråga vidare därefter? Det är detta möte och de parter som har ingått avtalet, men när kommer det här upp igen? Det rör sig ju om handelsfrågor, fast utifrån två helt olika utgångspunkter. När kommer

de tillbaka? Såväl skyddstullarna som eventuella kommande sanktioner och framtiden för det kärntekniska avtalet riskerar ju att få stora effekter för alla medlemsstater.

Min fråga är helt enkelt: På vilket sätt kommer detta tillbaka, och vilka beslut förutser statsministern kan behöva fattas av EU respektive enskilda medlemsländer?

Anf. 16 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Vad gäller tullarna ska USA ge besked senast i slutet av maj. När det gäller avtalet är det lite mer höljt i dunkel. Nu pågår en process med Ryssland, Kina, EU och Iran, och det verkar som att det hittills är positivt. Där finns det dock inget datum satt, utan det gäller att alla nu arbetar för att hålla ihop detta.

Sedan får vi se hur hårt exempelvis USA:s sanktioner slår och om det kommer andra frågetecken från Iran. Det har trots allt blivit så att en part i avtalet som skulle garantera dem sin del är borta – kommer de ändå att reagera? Hittills låter det som att de inte gör det, men som vi har varnat för finns det hårdföra krafter i Iran som inte står för den mer moderata, återhållsamma linjen utan för något helt annat. Vi har hört en del oroväckande uttalanden. Hur starka dessa krafter är och om detta kommer att innebära någonting om en vecka eller två är omöjligt att säga.

Vad gäller tullen får vi inom denna månad se vad USA kommer att bestämma sig för. När det gäller kärnteknikavtalet är det mer höljt i dunkel hur processen kommer att se ut.

Anf. 17 ORDFÖRANDEN:

Sammanfattningsvis finner jag att det finns stöd för regeringens ståndpunkt.

Vi tackar statsministern med medarbetare för medverkan vid dagens EU-nämndssammanträde och önskar er en trevlig eftermiddag.

Innehållsförteckning

§ 1 Informellt möte mellan EU:s stats- och regeringschefer

.....	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	1
Anf. 3 MARIE GRANLUND (S).....	3
Anf. 4 KARIN ENSTRÖM (M).....	4
Anf. 5 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	5
Anf. 6 MARTIN KINNUNEN (SD)	6
Anf. 7 ORDFÖRANDEN.....	7
Anf. 8 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	7
Anf. 9 ESKIL ERLANDSSON (C).....	8
Anf. 10 JENS HOLM (V)	8
Anf. 11 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	9
Anf. 12 TINA ACKETOFT (L)	10
Anf. 13 CAROLINE SZYBER (KD).....	11
Anf. 14 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	11
Anf. 15 KARIN ENSTRÖM (M).....	12
Anf. 16 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	13
Anf. 17 ORDFÖRANDEN.....	13